

Op naar een vrouwelijke canon

Omdat het vandaag Internationale Vrouwendag is, bedacht pianiste Reinild Mees een concert met vier zangeressen die muziek van 21 componistes zingen. Ze wil er vooral onze oren mee openen voor deze onbekende muziek.

Reinild Mees (rechtsboven) met vlnr Irene Maessen, Tania Kross, Roberta Alexander en Karin Strobos.
FOTO JANICA DRAISMA

Merlijn Kerkhof

Fanny Mendelssohn deed als componiste niet onder voor haar broer Felix, maar een meisje van stand mocht geen muziek publiceren; Alma Schindler moest het componeren staken toen zij trouwde met Gustav Mahler, omdat hij het haar verbood. Het zijn twee beroemde voorbeelden van carrières die nooit van de grond zijn gekomen omdat sekse een doorbraak in de weg stond.

Met een eenmalige 'Vrouwenmuziekmarathon', vanavond in de Kleine Zaal van het Concertgebouw in Amsterdam, wil pianiste Reinild Mees oren openen. Aanleiding van de marathon is Internationale Vrouwendag.

"Er komen 21 componistes aan bod. De 46 liederen die we spelen omvatten ruim negenhonderd jaar – van Hildegard von Bingen uit de twaalfde eeuw tot een hedendaags

boegbeeld als Sofia Goebaidoelina", zegt Mees. Zij is de 'geestelijk moeder' van het project, maar ook degene die vier uur lang Roberta Alexander en Irene Maessen (sopranen), Karin Strobos en Tania Kross (mezzosopranen) op de piano zal begeleiden. Maartje van Weegen praat de avond als reisleidster aan elkaar.

Hoe bent u bij deze componistes terechtgekomen?

Reinild Mees: "Ik heb gezocht naar vrouwen die een heel verschillende uitstraling en repertoire hebben. De stukken heb ik specifiek voor deze zangeressen uitgezocht, maar zij kwamen zelf ook met liederen aan. Roberta Alexander zingt spirituals. Tania Kross kwam met een stuk van Judith Weir: een grote cyclus over de fases van een vrouwenleven. Daaruit komt het lied 'Breasts', over een jonge vrouw die borsten krijgt."

Op het programma staat ook werk

van Nederlandse componistes, zoals Catharina van Rennes en Henriëtte Bosmans. Er worden geen composities gespeeld van Nederlandse vrouwen die nog in leven zijn. Waarom? "Het is langzamerhand gelukkig wel een feit dat het werk van de componistes van deze tijd redelijk veel wordt gespeeld."

Zoals van wie?

Mees moet er even over nadenken. Ze noemt geen namen. "Het gaat mij er nu om een canon van de muziek van vrouwelijke componisten door de eeuwen heen te presenteren. Het moet een soort ontdekkingstocht zijn. Je hoort van iedere componiste een paar liederen en informatie over haar leven, positie of sociale status. Ik hoop dat ik volgend jaar weer de kans krijg om dit te doen, misschien richt ik me dan alleen op Nederlandse vrouwen."

Maar u bent positief gestemd over de

emancipatie van de componiste?

"Ten opzichte van de meeste componistes wier liederen wij spelen, vergaat het de huidige generatie heel goed. Het begint een beetje te komen dat vrouwen en mannen in bepaalde beroepen gelijkwaardig zijn, maar kijk nu eens naar de dirigenten, daar zie je zelden vrouwen tussen. Het is nog heel broos en breekbaar."

Zitten er genieën tussen de componistes die u heeft uitgekozen?

"Lili Boulanger is naar mijn mening echt een genie. Die liederen van haar, daar heb ik echt geen woorden voor. Je hoort daar een potentie in! Ik ben niet de enige die dat vindt. Toen ik met Irene Maessen aan het repeteren was, zat Roberta Alexander in de huiskamer iets voor te bereiden. Toen ze een lied van Lili Boulanger hoorde, stormde ze mijn studio binnen: wat is dit?! Lili is helaas maar 24 geworden, ze stierf aan tuberculose. "Ik denk dat er heel veel componis-

tes zijn die hadden kunnen uitgroeien tot grootheden als er niet iets was gebeurd, als ze niet waren onderdrukt, of in het geval van Lili Boulanger vroegtijdig waren gestorven. Dat geeft stof tot nadenken."

U belicht uw programma vanuit de achtergestelde positie van de vrouw. Is dat niet wat negatief?

"Er zijn een paar uitzonderingen in ons programma, vrouwen die heel beroemd waren in hun tijd. Bijvoorbeeld Cécile Chaminade, die werd door Georges Bizet op handen gedragen. Zij zat in een 'andersom-positie': zij kon niet trouwen of kinderen baren, omdat zij juist enorm gepusht werd om te componeren."

"En de Amerikaanse componiste Amy Beach, zij was een beroemde concertpianiste en daarom veel op tournee. Toen ze trouwde, zei haar man: 'Goed, dan ga je nu lekker componeren, dan blijf je tenminste thuis.'"

opera

'Ariodante' van Händel is waarlijk geniaal

Ariodante

Il Complesso Barocco en solisten olv Alan Curtis op 6/3 in Concertgebouw Amsterdam. Herhaling op 12/3 in Muziekgebouw Eindhoven.

We wisten het natuurlijk al: Händels opera 'Ariodante' uit 1735 is een heus meesterwerk. De Nationale Reisopera zorgde jaren terug voor de scenische première in Nederland en Marc Minkowski bracht Anne Sofie von Otter als de ridder in stelling voor een historische ZaterdagMatinee, die later ook op cd verscheen.

Deze dagen is het de beurt aan Händel-veteraan Alan Curtis om ons te laten inzien dat we ons destijds niet vergist hebben, en dat dit waarlijk een geniale compositie is. Curtis

toert met zijn orkest Il Complesso Barocco en een luxe zangersbezetting door Europa en deed dinsdag het Amsterdamse Concertgebouw aan. Curtis verloor wel zijn sterattractie, mezzosopraan Joyce DiDonato, die wegens ziekte voor de hele tournee haar rol van Ariodante had teruggegeven. Klein wonder dat haar collega Sarah Connolly vrij was om alle voorstellingen over te nemen.

De Britse Connolly mag dan misschien niet zo'n wereldster zijn als DiDonato, maar in vocaal afgelegde Händel-kilometers doet ze niets onder voor haar Amerikaanse collega. Ze zingt de Ariodante-rol misschien met iets meer Angelsaskische *tongue-in-cheek* houding, maar de beide *pièces de résistance* misten hun effect niet. Het in en in droeve 'Scherza infida'

(Lach maar, ontrouwe), als de hoofde ridder zich bedrogen waant door zijn geliefde Ginevra, was magnifiek van opbouw en ingehouden treurnis. De bitterzoete fagot kleurde geweldig met Connolly's roestbruine geluid en de snaren trokken hier onherroepelijk aan het hart. Dirigent Curtis weet hoe hij een magnifiek Händel-aria optimaal tot leven kan wekken.

En dan een akte later is daar de buitelandse, kirrende en springende vreugde in 'Dopo notte' (Na de nacht), waarin Händel zijn vocalist door acrobatische coloraturen laat gieren en daar een begeleiding onder zet die met jazzy syncopen swingt dat het een aard heeft. Connolly kreeg met beide top-aria's zonder problemen de zaal op de stoelen. Karina Gauvin zong de onheus beje-

gende Ginevra met stralende sopraan en heftige uithalen.

Als de *bad guy* had mezzo Marie-Nicole Lemieux als Polinesso de avond van haar leven. Ongegeneerd gebruikte zij haar borstregister om maximaal effect te sorteren, en dat zij een podiumbeest is, was aan de reacties uit de zaal te merken. Sabina Puertolas (Dalinda), Nicholas Phan (Lurcanio) en Matthew Brook (Re) droegen allen in hoge mate bij aan het succes van de avond.

Maar de middelpuntvliedende kracht zwiepte deze avond naar Curtis, nu bijna 80 jaar oud, die nog steeds zijn puike barokensemble op de soms verborgen schatten in een Händel-partituur kan wijzen. Om die vervolgens groots te delven.

Peter van der Lint

advertentie

CHUCK CLOSE
prints
t/m 20 mei 2012

NIET TE MISSEN, EEN VISUEEL SPEKTAKEL NRC

KUNSTHAU
ROTTERDAM
www.kunsth.nl